

UYGUR LATİN ALFABESİ

Aa		Ll	
Bb		Mm	
Cc		Nn	
Çç		Ññ	ئى
Dd		Oo	
Ee	ئە	Öö	ئوۋ
Éé	ئېب	Pp	
Ff		Rr	
Gg		Ss	
Ğğ		Şş	
Hh	ھ	Tt	
Xx		Uu	ئوۋ
İi*		Üü	ئوۋ
Jj		Vv	ۋ
Kk		Yy	
Qq		Zz	

* Xx, , Qq yayında “İr” telaffuz edilir.

GÜZ FULL 2013 • SAYI SAN VOLUME 1/2

ULUSLARARASI
UYGUR ARAŞTIRMALARI DERGIŐI

XELQARA UY UR TETQ QAT JORNAL
INTERNATIONAL JOURNAL OF UYGHUR STUDIES

INTERNATIONAL PERIODICAL

ACADEMIC JOURNAL

FOR THE LANGUAGE, LITERATURE, HISTORY, EDUCATION, ECONOMY AND CULTURE OF UYGHURS

ZM R – TÜRK YE 2013

Uluslararası Uyğur Araştırmaları Dergisi

Xelqara Uyğur Tetqiqati Jornali

International Journal of Uyghur Studies

Uyğur Araştırmaları Dergisi, Uyğurlarla ilgili çalışmaların yayımlandığı uluslararası standartlarda, hakemli bir dergidir. Bahar ve Güz olmak üzere yılda iki kez yayımlanır. *Uyğur Araştırmaları Dergisi*'ne gönderilen yazılar, önce yayın kurulunca dergi yazım ilkelerine uygunluk açısından incelenir ve uygun bulunanlar, değerlendirilmek üzere o alandaki çalışmalar ile tanınmış en az iki hakeme gönderilir. Hakemlerin isimleri gizli tutulur ve raporlar beş yıl süre ile saklanır. Yayımlanan yazıların dil, bilim ve hukuki açıdan bütün sorumluluğu yazarlarına, yayın hakları www.uygurastirmalari.com ve www.uyghurstudies.com'a aittir. Yayın Kurulu dergiye gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamamakta serbesttir. Gönderilen yazılar iade edilmez.

OKUYUCU MEKTUPLARI / LETTERS

Lütfen yayımlanan yazılar hakkındaki görüş, yorum ve önerilerinizi Editöre gönderiniz.

Readers are highly encouraged to Express their views, comments or suggestions on published articles, to the editor.

Dr. Özgür AY

drozguray@gmail.com

Uluslararası Uyghur Araştırmaları Dergisi

Xelqara Uyğur Tetqıqati Jernali
International Journal of Uyghur Studies

Sahibi / Owner

Prof. Dr. Alimcan İNAYET

Editör / Editor

Yrd. Doç. Dr. Özgür AY

Genel Koordinatör / General Coordinator

Yrd. Doç. Dr. Nur Ahmet KURBAN

Yayın Kurulu Ba kanı / Maneger of Editorial Board

Yrd. Doç. Dr. Adem ÖGER

Yayın Kurulu / Editorial Board

Prof. Dr. Alimcan İNAYET -Ege Üniversitesi- TÜRKİYE
Prof. Dr. Eset SÜLEYMAN -Şincan Üniversitesi- ÇİN
Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN -Ege Üniversitesi- TÜRKİYE
Prof. Dr. Hacı Kutluk KADİRİ - Kagoşima Uluslararası Ün. – JAPONYA
Prof. Dr. Hülya KASAPÖĞLU ÇENGEL – Gazi Üniversitesi- TÜRKİYE
Prof. Dr. Mehmet Dursun ERDEM -Nevşehir Üniversitesi - TÜRKİYE
Doç. Dr. Erkin EKREM - Hacettepe Üniversitesi - TÜRKİYE
Doç. Dr. İlham TOHTI - Merkezi Milletler Üniversitesi -ÇİN
Yrd. Doç. Dr. Erkin EMET - Ankara Üniversitesi - TÜRKİYE
Yrd. Doç. Dr. Mağfiret Kemal YUNUSOĞLU - Beykent Üniv. - TÜRKİYE
Yrd. Doç. Dr. Rıdvan ÖZTÜRK – Konya Necmettin Erbakan Üniv. - TÜRKİYE
Dr. Erkin SIDIK -NASA – ABD

Danışma Kurulu / Consulting Board

Prof. Dr. Ahmet Bican ERCİLASUN – Gazi Üniversitesi - TÜRKİYE
Prof. Dr. Ceval KAYA – Marmara Üniversitesi - TÜRKİYE
Prof. Dr. Dmitriy D. VASİLYEV - Rusya Bilimler Akademisi – RUSYA
Prof. Dr. Emine Gürsoy NASKALİ – Marmara Üniversitesi - TÜRKİYE
Prof. Dr. Fikret TÜRKMEN –Ege Üniversitesi - TÜRKİYE
Prof. Dr. Gülçin ÇANDARLIOĞLU - Mimar Sinan G. S. Üniv. - TÜRKİYE
Prof. Dr. Kamil Veli NERİMANOĞLU - Bakü Devlet Üniv. - AZERBAJCAN
Prof. Dr. Leyla KARAHAN - Gazi Üniversitesi - TÜRKİYE
Prof. Dr. Osman Fikri SERTKAYA – İstanbul Üniversitesi - TÜRKİYE
Prof. Dr. Peter ZIEME – Almanya
Prof. Dr. Saadettin GÖMEÇ – Ankara Üniversitesi- TÜRKİYE
Prof. Dr. Sultan Mahmut KAŞGARLI – Trakya Üniversitesi – TÜRKİYE
Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY – Erciyes Üniversitesi - TÜRKİYE

Dış Temsilciler Koordinatörü / General Coordinator of

Foreign Editors

Yrd. Doç. Dr. Erol SAKALLI

Yrd. Doç. Dr. Önder SEZER

Dış Temsilciler / Representative of Foreign Country

ABD : Erkin SIDIK
Almanya : Kurban BERAT
Azerbaycan : Ramız ASKER
Başkurdistan : Almas ŞAYHULOV
Çin : Abdurop POLAT
Fransa : Varis ABDUKERİM
İngiltere : Erol SAKALLI
İsveç : Mehmet Emin ABBAS
Japonya : Gayret Tohti KENCİ
Kırgızistan : Ulanbek ALİMOV
Kosova : Apay İGÇİ
Ukrayna : Niyar KURTBİLALOVA

Tashih /Corrector:

Dr. Neşe Erenoğlu

Tasarım - Baskı Sorumlusu / Responsible for Design and Printing

Alpay İGÇİ

İletişim / Communication

Özgür AY | Uşak Üniversitesi | Fen Edebiyat Fakültesi |
Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü |
1 Eylül Kampüsü 64200 UŞAK
Tel: 90.276.2212121 | Belgeç (Faks) : 90.276.2212135
E-posta: drozguray@gmail.com

Yayın Yeri: İZMİR

Yayın Tarihi: 2013

Hakemler / Referees and Advisory Board

- Prof. Dr. Ahmet AKCATAŞ – Uşak Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet BURAN - Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet GÜNŞEN - Trakya Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet TAŞAGİL – Mimar Sinan G. S. Üniversitesi
Prof. Dr. Ali AKAR - Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Prof. Dr. Alimcan İNAYET - Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Ayşe Gül SERTKAYA – İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Ayşe İLKER - Celal Bayar Üniversitesi
Prof. Dr. Ayşe Melek ÖZYETKİN – Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Bilal YÜCEL- Cumhuriyet Üniversitesi
Prof. Dr. Bilgehan Atsiz GÖKDAĞ - Kırıkkale Üniversitesi
Prof. Dr. Ceval KAYA – Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Ceyhun Vedat UYGUR – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Dmitriy V. VAŞİLYEV - Rusya Bilimler Akademisi
Prof. Dr. Emine Gürsoy NASKALI – Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Erdoğan BOZ - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Prof. Dr. Ertuğrul YAMAN – Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Prof. Dr. Eset SÜLEYMAN -Şincan Üniversitesi
Prof. Dr. Fikret TÜRKMEN –Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Gülçin ÇANDARLIOĞLU - Mimar Sinan G. S. Üniversitesi
Prof. Dr. Güner GÜLSEVİN - Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Hacı Kutluk KADIRI - Kagoşima Uluslararası Üniversitesi
Prof. Dr. Hacı Ömer KARPUZ - Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Hatice ŞAHİN - Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Hülya SAVRAN – Balıkesir Üniversitesi
Prof. Dr. Hülya KASAPOĞLU ÇENGEL – Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Kamil Veli NERİMANOĞLU - Bakü Devlet Üniversitesi
Prof. Dr. Kerime ÜSTÜNOVA - Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Leylâ KARAHAN - Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet AYDIN - Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Dursun ERDEM – Nevşehir Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet KARA - İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Metin EKİCİ – Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Mukim SAĞIR - Erzincan Üniversitesi
Prof. Dr. Musa ÇİFÇİ - Uşak Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa ARGUNŞAH - Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa ÖNER - Ege Üniversitesi
Prof. Dr. M. Volkan COŞKUN - Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Prof. Dr. Nadim MACİT – Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Nurettin DEMİR - Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Osman Fikri SERTKAYA – İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Osman YILDIZ - Süleyman Demirel Üniversitesi
Prof. Dr. Recep TOPARLI - Cumhuriyet Üniversitesi
Prof. Dr. Saadettin GÖMEÇ – Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Saadettin ÖZÇELİK - Dicle Üniversitesi
Prof. Dr. Şerif Ali BOZKAPLAN - Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Sultan Mahmut KAŞGARLI – Trakya Üniversitesi
Prof. Dr. Sultan TULU - Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Prof. Dr. Şükrü Haluk AKALIN - Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Timur KOCAOĞLU – Michigan State University
Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY – Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Turan GÖKÇE - Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Vügar SULTANZADE – Doğu Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. Zafer ÖNLER – Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Prof. Dr. Zeki KAYMAZ - Ege Üniversitesi
Doç. Dr. Ali Merthan DÜNDAR - Bozok Üniversitesi
Doç. Dr. Caner KERİMOĞLU - Dokuz Eylül Üniversitesi
Doç. Dr. Celal DEMİR – Afyon Kocatepe Üniversitesi
Doç. Dr. Ercan ALKAYA - Fırat Üniversitesi
Doç. Dr. Erhan AYDIN – Erciyes Üniversitesi
Doç. Dr. Erkin EKREM - Hacettepe Üniversitesi
Doç. Dr. Faruk YILDIRIM - Çukurova Üniversitesi
Doç. Dr. Feridun TEKİN - Giresun Üniversitesi
Doç. Dr. Figen GÜNER DİLEK - Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Hatice ŞİRİN USER – Ege Üniversitesi
Doç. Dr. İlah TOHTI – Merkezi Milletler Üniversitesi
Doç. Dr. Jale ÖZTÜRK - Mustafa Kemal Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa SARI - Mevlana Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet TEZCAN – Karadeniz Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Metin ARIKAN – Ege Üniversitesi
Doç. Dr. Nadir İLHAN - Fırat Üniversitesi
Doç. Dr. Nergis BIRAY - Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Osman KARATAY - Ege Üniversitesi
Doç. Dr. Özkan ÖZTEKTEN - Ege Üniversitesi
Doç. Dr. Ruhi ERSOY – Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Talip YILDIRIM - Uşak Üniversitesi
Doç. Dr. Turgut TOK - Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Vâris Abdurrahman ÇAKAN - Gazi Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Adem ÖGER – Nevşehir Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ahmet KARAMAN - Afyon Kocatepe Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Aysun DEMİREZ GÜNERİ – Gazi Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Bayram ÇETİNKAYA - Afyon Kocatepe Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Cüneyt AKIN - Afyon Kocatepe Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Soner SAĞLAM - Afyon Kocatepe Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ekrem AYAN - Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Emek ÜŞENMEZ - İstanbul Arel Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Erkin EMET - Ankara Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Erol SAKALLI – Uşak Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ferah TÜRKER – Ege Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ferhat ASLAN - İstanbul Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Gülsine UZUN - Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. H. Kahraman MUTLU - Afyon Kocatepe Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mağfiret Kemal YUNUSOĞLU - Beykent Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Minara Aliyeva ESEN - Uludağ Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Murat ORHUN - Bilgi Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Murat ÖZŞAHİN - Uşak Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nadya ÖZAKDAĞ - Afyon Kocatepe Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ömer KUL - İstanbul Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Önder SEZER - Uşak Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Özgür AY - Uşak Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Rıdvan ÖZTÜRK – Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Pınar FEDAKAR - Ege Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Selcen ÇİFÇİ - Uşak Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Vedat KARTALCIK – Süleyman Demirel Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Vedat YEŞİLÇİÇEK - Uşak Üniversitesi
Öğr. Grv. Dr. Gülzade TANRIDAĞLI - Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniv.
Dr. Murat AHUNBAY
Dr. Nebijan TURSUN
Dr. Neşe ERENOĞLU
Dr. Nuraniye HİDAYET EKREM – ASAM
Dr. Selma GÜLSEVİN – Ege Üniversitesi

GÜZ FALL 2013 • SAYI SAN VOLUME 1/2

ED TÖRDEN...

De erli Okuyucular,

Uygur Ara tırmaları Dergisi'nin ikinci sayısını sizlere sunmanın mutlulu unu ya ıyoruz. Dergimiz, Uygurların dili, edebiyatı, tarihi, e itimi, ekonomisi, kültürü gibi Uygurlarla ilgili hemen hemen her alandaki bilimsel çalı maların yayımlandı ı uluslararası hakemli bir dergidir. Uygur Ara tırmaları Dergisi, Uygurlar üzerine yapılan bilimsel çalı maların toplandı ı bir ba vuru kayna ı olma yolunda önemli bir rol de üstlenmi bulunmaktadır. Yılda iki kez yayınlanan dergi, Uygur ara tırmaları alanında bir literatür olu turmayı hedeflemektedir.

Bu alanında yapılan bilimsel çalı maların pek çok dergide da mık olarak bulunması ve bunlara ula manın ve bu yayınları takip etmenin son derece zor olması bize bu alana özel bir bilimsel derginin gereklili ini her zaman hissettirmi tir. Tamamen bilimsel olmak ve bu alandaki büyük bo lu u doldurmak amacıyla yayınlanan dergimiz camiada büyük bir sevinçle kar ılanmı ve ara tırmacıların büyük ilgisini çekmi tir. Ayrıca bu alanda yapılan çalı maların bir yerde toplanması, bu çalı maların daha fazla okunmasını ve atif almasını da sa layacaktır.

Uygur Ara tırmaları Dergisi, Uygur Latin alfabesinin ve Uygur imlasının olu turulması ve bilimsel çalı malarda kullanılması ve yaygınla tırılması konusunda da sorumluluk almı tir. Bu kapsamda yayınlanan bütün makalelerde geçen Uygurca metinlerde dergimizin ba kısmında verilen bu Latin alfabesi kullanılacaktır.

Birçok akademisyenin kar ılıksız ve gönülden yardımıyla çıkardı ımız Uygur Ara tırmaları Dergisi bu sayısıyla ilk yılını tamamlamı tir. Bu ikinci sayımızda editör kontrolü ve hakem sürecini tamamlamı 6 makale, 2 çeviri, 2 kitap tanıtım yazısı bulunmaktadır. Bize yazılarını gönderen ara tırmacılara ve bu yazılara hakemlik yaparak destek veren tüm hocalarımıza çok te ekkür ediyoruz.

Uluslararası indekslere girme çalı maları da devam eden dergimizin 3. sayısına, bütün Uyguristlerin katkılarını bekliyoruz.

Dr. Özgür AY

GÜZ FALL 2013 • SAYI SAN VOLUME 1/2

Ç NDEK LER / CONTENTS

	<u>Sayfa / Page</u>
Editörden... / Editor's Note	i
çindekiler / Contents	iii
Ne e ERENO LU - Türkiye Türkçesindeki –sA Eki ile Yeni Uyghur Türkçesindeki –sA Ekinin Kar ıla tırılması / The Comparison of Suffix -sA of Turkey's Turkish and New Uyghur Turkish	1-14
Mustafa GÜLTEK N - Halk Anlatılarının Te ekkülünde Gelene in Rolü: Nazi im Destanı ve Gülnazik Türküsü Örne i / Narrative Tradition Role in The Formation of Folk Narration: Nazi im Legend and an Example of Folg Song of Gülnazik	15-24
Alimcan NAYET - Uyghur “Yar-Yar” ve “Öleñ” Ko akları Üzerine / A Study an Uyghur ‘Yar-Yar’ and ‘Öleng’ Poetries	25-35
Nuri MAHMUT - Türk Halk Oyunu “Çayda Çıra” ve Uyghur Halk Dansı “Dalda Çıra” Üzerine / On The Turkish Folk Dance “Çayda Çıra” and Uyghur Folk Dance “Dalda Çıra”	37-40
Sergey Efimoviç MALOV - (Çeviren: Cengiz BUYAR) - 13. Yüzyıla Ait Uyghurca ki Ticarî Antla ma Metni Üzerine De erlendirmeler / Interpretations of Two Uyghur Documents on Commercial Agreements from The 13th Century	41-48
Adem ÖGER – Alimcan NAYET - Uyghur Türklerinde Ölüm le lgili namı ve Adetler / The Bliefs and Practices Related to Death in Uyghur Turks	49-64
Nebijan TURSUN – Orta Asya’daki Uyghurların Kültürü ve Ba arıları Üzerine / The Culture of The Central Asian Uighurs and Their Successes	65-93
Geyretcan Osman UTGUN – (Aktaranlar: Sinem KÜÇÜKA AO LU, Elanur KAZANLAR) - Yabancı Ülkelerdeki Uyghur Ara tırmalarıyla lgili Birkaç Problem / Several Problems Concerning Uyghur Research in Foreign Countries	95-104

GÜZ FALL 2013 • SAYI SAN VOLUME 1/2

Ne e ERENO LU - Muhammed Bilal Çelik, <i>Yarkend Hanlı ı'nın Siyasi Tarihi</i> , IQ Kültür Sanat Yayıncılık, stanbul 2013, 264 s.	105-106
Ahmet KESK N - Kür at Yıldırım, <i>Çin Kaynaklarında Türkistan ehirleri</i> , Ötüken Ne riyat, stanbul 2013, 504 s.	107-109
Yayın lkeleri / Writing Policies	111-119